

SEGUN LLIBRE DE JORDI PÀMIAS

Des de la seva estada a Bellpuig, i el seu arrelament en aquesta vila, el nom de Jordi Pàmias va lligat a qualsevol batec de la població, i els reeiximents de l'un són celebrats per l'altra, i a l'inrevés.

Convertit en un professor de volada, molt dedicat a la càtedra i desenvolupant una tasca intensa en aquest camp de l'ensenyament, continua essent, en el fons, això tan indefinible i tan important que en diem poeta, i no podia passar massa temps sense demostrar-nos-ho per via de llibre. I ha estat la mateixa editorial que li edità el volum guanyador de les Festes Pompeu Fabra, la qual ara, amb el mateix format i incorporant-lo a la més important col·lecció de poesia catalana actual, ha donat donat a conèixer el segon llibre de Jordi Pàmias, "FANTASIA PER A UN DE LA GENT SAVIA i altres poemes".

També aquest volum s'obre amb una poesia premiada, la que li dóna títol i que obtingué el Premi Màrius Torres, a Lleida, el 1971. El volum continua amb d'altres poemes de temàtica, igualment crítica, amarga, amb una mentalitat de contristada supervivència, que constitueixen la primera part del tríptic. A la segona, un grup de poemes menys projectats als problemes de l'ample món i més cenyits a la convivència a nivell més reduït, constitueixen altres tantes interrogants sobre el destí de l'home, l'essència del seu pensament, i fins i tot els límits del seu coneixement, qüestió que ja es plantejà la filosofia idealista, però que, per a Pàmias, conté més força poètica per allò que comporta d'angoixada lluita interior.

La tercera part ens retorna al món personal del poeta, fins i tot amb poemes redactats a Bellpuig i seleccionats per a aquest volum. Es un pelegrinatge als orígens, en molts de cops vestit amb una elegíaca bellesa, amb una dolcesa tota intimista; i a voltes són evocacions de moments que, reviscuts en el record, prenen una vehement instància atractiva.

La veu de Jordi Pàmias esdevé, ara i adés, greu, d'altres vegades es manté en una línia lírica, alternant un realisme narratiu amb un dramatisme de fons. L'equilibri líric aconseguit molts cops pel joc de la narració i el drama és un dels atots més valuosos de Pàmias.

Hirha poetas que amb un o dos llibres es guanyen un lloc definitiu en el fris de la Poesia d'una època. Diríem que, per la seva joventut, Jordi Pàmias, tot i el bell camí recorregut, ensdeu encara més llibres de poemes, i de més abast, més corprenedors, no pas per confirmar unes excel.lències de base - bon llenguatge, centrament del punt d'elaboració, sentit del poema global - sinó per tal, com, aquelles excel.lències essent-li ja reconegudes, puguin ésser objecte de més estudi, més contrast, esdevingui allò que ja tots els qui el coneixem i el llegim voldríem que esdevingués : una figura.

Josep Vallverdú.

Puiggròs, setembre 1974

Jordi Pàmias - FANTASIA PER A US DE LA GENT SAVIA I ALTRES POEMES - Les Quatre Estacions, -Barcelona, 1974.

PRÒLEG

En una successió de poemes és grat i alhora neguitejador, de veure-hi la lluita del poeta per no trair, amb el joc de les paraules, la serietat del concepte ; o, més encara, per no rabaixar la dansa ordenada dels mots amb un fútil motiu. Motivació del poema, contingut i gemma resultant han d'ésser, a cal poeta, hostes honorats igualment.

Mentre érem als noucentistes -que ens han durat tants d'anys- mentre hom pensava en el país ideal i l'entreguerres semblava deixar-nos en una illa, a estalvi de les grans convulsions que originava, tota tendència peètica era lícita : venerables ermitans dels Jocs Florals, epigons de Verdaguer, estetes metafísics, joguiners versificadors, acusadors anarquitzants... L'important era que les coses semblaven alienes al poema, que aparentment rutllaven i no era precís, ni molt menys ineludible, d'acarar-se amb res concret per tal de confegir aquell poema; i, fins i tot les crítiques més esmolades de les situacions humanes, socials, eren, abans que tot, poemes rebuts com un tot clos, quelcom que el públic no veia sinó com expansions individuals. Hi havia un tema , però allò que valia era el cultiu. El poeta era algú a part. Li acceptàvem aquell conreu i no hi patíem més.

Les generacions de lectors d'avui, ja han hagut de veure altres coses, altres fórmules de vida, canvis de moral, i tenen una retina diferent. No sabem com, els poemes se'ns han tornat un tot obert, on el lector, l'oient, és convidat a la discussió, i completa per ell i dins d'ell, d'una forma molt activa, la paràbola -les mil possibles paràboles- encetada pel poeta.

No podia ésser d'una altra manera. El testimoni del poeta continua essent personal ; ara bé, és prou sovint que parla des d'una compartida agudització del testimoniatge que a tots ens abasta.

2

El món avança, materialment, assoleix positivitzacions que abans eren impensables : aàhora, el progrés moral sembla ballaruguejar dalt d'un contrast de balança amb aparences d'estagnament. El sofriment, la fiblada continuen per a tots, continua l'esclafament dels uns pels altres. El poeta opera, rera la pell sensible al mal i a l'absurd, un trenat de receptacles menudíssims de la bellesa real que el món conté, i que se li barreja amb aquell colpiment del mal i de la lletjor. Es dolorosament, lúcidament sensible a aquest dualisme i les raons de l'esperança les poua d'una força interna ascendent, mai no prou ben expressada, per tal com és més enllà de les paraules. Per això el destí tràgic del poeta és escandir, de mica en mica, dins un embolcall de mots transfigurats, només part d'aquella força de superació del dualisme que li ha tocat de viure, en tant que home i en tant que cantor. I això fins a la mort. Amb la lúcida consciència, endemés, que els seus mots el sobreviuran.

Jordi Pàmias, a lentes repeses, ha enfilat una seguida de poemes en forma de llibre. No hi ha temàtica única, i per això, encara més, aquest llibre és obert cap a noves formes, ulteriors experiències. I ha fet bé, en els començaments de la projecció pública. Ell mateix, en madurar temes i en experimentar, temps enllà, noves formes, anirà acostant-se cada cop més, a aquella confluència ideal que és la meta i la lluita poètica, meta que no s'aconsegueix ni per la paraula viva ni per l'elaboració ultrancera, sinó per un pòsit de cultura i de vivències, base d'una vehement i a voltes desconcertant construcció en mots.

El resultat poètic, però, ara i avui, tant si tendeix a ésser "pur i dur" com si es desplega en correnties discursives, ha deixat necessàriament la porcellana i el vernís amb què abans ens servia, per formulisme, els versos . El nou diàleg que els homes estem aprenent a nuar, és més directe. El motiu del poema més volumètric, desafiador. I àdhuc el més gràgil esperit es revolta davant allò que el món li proposa. Realisme de base, crítica, denúncia, lletania de greuges a flor de llavi.

També el poeta ha hagut de fer-se im-pacient. Caure, aleshores, en un verbalisme contundent amb risc de gratuïtat, fóra fàcil, i vers aquest esbalçader són atrets no pocs poetes primerencs, tot i la honesta vigoria de llurs veus. Sortosament, per als que coneixem la personalitat de Jordi Pàmias, ell no podia caure en les alternades tiranies del tema ni en el llaç ofegador de la paraula ~~solada~~. Ha trobat, d'entrada, el to just, i si algú creia besllumar vacil.lacions és que no ha penetrat en el poema ni com-brega, en disponibilitat ,envers la veu que escolta. Cal felicitar aquest poeta perquè és lúcid i és honest, i aquestes virtuts són a la base de la lluita ~~de~~ dels homes, escriguin o facin altra cosa que sia.

Damunt les nostres vides cau
 una mena d'aiguat interminable,
 i anem amb el cap jup, els esclops ens fan nosa,
 i no acabem de destriar, enmig
 de tant renou- l'amarga veu dels nostres germans.

Gloriosament establir un contacte net amb els altres homes, és afany del poeta. Conservar en ardent valoració les amors sò-lides i altes, ésser fidel a la suggestió del món exterior, tan bon precipitador d'interioritzacions, preguntar pel destí, per la pervivència, acceptar el Gran Qüestionari de la Creació...

o o o

La primera part del llibre ofereix un testimoniatge d'home en el món, home que veu, llegeix, i estableix escales crítiques. En pervé una amarguesa, -mai escepticisme- enfront del desequi-libri que ens envolta, servida en llenguatge sobri i lleument esqueixat, on l'adjectiu -aquest parany de la poesia- està justament col.locat per a donar-nos l'aiguafort dibuixat per un esperit en tensió. No menys demana l'embolcall d'un món ara com ara erissat de violència, histrionisme i fums.

La segona part, per contra, és un món dins un home, ja és la resposta monologada, a frec de consciència última, del poeta. Aquí Pàmias ha ~~assumit~~ assumit dolor, ascisi, goig, angoixes nascudes dins seu. Simptomàtic és que des dels poemes d'aquesta segona part portin per nom Testament de joventut i Solitud d'Home. Sobre retrats dels afectes de sang i de nuament destaca la seva

veu solitària, edo dels anys viscuts, sonant molt a primer terme i a la qual l'autor ni posa sordina ni permet que amplificacions vinguin d'on vinguin, desfigurin. Sap que és anant amb pit obert i veritat palesa que se salvarà. I saber salvar, per damunt del poema, la unicitat del seu clam més recòndit, destriar dins l'embolcall formal i enllà de les pressions afectives allò que ell vol que escoltem i compartim, és un triomf. Car, és innegable que aquest poeta té seguretat en el seu guiatge : deixa el poema obert només quan ja ens ha afilerat darrera les més penetrants idees que ens volia transmetre.

Noves veus, àmbit vell : les terres del nostre ponent, concretament les altes, dures, esclatants comarques segarranques, ofereixen , ara, en llibre, les primeres confessions d'un poeta. Compromís amb ell mateix i amb el seu- i nostre- món, ja el tenia. Ara, a més, ha subscrit el compromís d'estampar-se, de fixar-se la força en un llibre. Ha obert la porta, volem creure que irreversiblement.

Josep Vallverdú.